

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ

សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន
ស្តីពី

ស្ថានភាពខូចខាតនៅរមណីយដ្ឋានប្រាសាទព្រះវិហារ ជាតិសង្ការៈ

ក្រសួងវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ សូមជម្រាបជូនសាធារណជនជាតិ-អន្តរជាតិ អំពីស្ថានភាពខូចខាតនៅ រមណីយដ្ឋានប្រាសាទព្រះវិហារ និងតំបន់ជុំវិញ ដោយសារការបាញ់ប្រហាររបស់យោធាថៃ កាលពីថ្ងៃទី២៤-២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ និងពីថ្ងៃទី៧-២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ ដូចខាងក្រោម៖

ការកត់ត្រាចងក្រងពីការខូចខាត ចាប់ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ រួមមានការខូចខាត ប្រាង្គប្រាសាទព្រះវិហារ ចំនួន១៤២កន្លែង និងតំបន់ជុំវិញចំនួន៤២កន្លែង រួមបញ្ចូលទាំងវត្តកែវសិក្ខាគិរីស្វារៈ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ និងអគារការិយាល័យអភិរក្សរបស់អាជ្ញាធរជាតិព្រះវិហារ។ សហគមន៍ជុំវិញប្រាសាទ រងការខូចខាតចំនួន៦០កន្លែង រួមមានផ្ទះសំបែង សាលារៀន វត្តអារាម និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈផ្សេងទៀត បណ្តាលឱ្យប្រជាជនចំនួន១៤.៨៣២នាក់ ត្រូវបង្ខំចិត្តជម្លៀសចេញពីផ្ទះ។ ការខូចខាតទាំងនេះត្រូវបានកត់ត្រាចងក្រង ជាផ្លូវការដោយអាជ្ញាធរជាតិព្រះវិហារ នាខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។

ការកត់ត្រាចងក្រងពីការខូចខាត ចាប់ពីថ្ងៃទី៧ ដល់ថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ បង្ហាញអំពីការខូចខាត ធ្ងន់ធ្ងរលើសពីអ្វីដែលបានកត់ត្រាទុកនៅក្នុងខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ យោងតាមភស្តុតាងរូបថត និងវីដេអូដែលប្រមូល បានដោយអាជ្ញាធរជាតិព្រះវិហារ ក្នុងអំឡុងពេលបេសកកម្មចងក្រងឯកសារនាថ្ងៃទី២៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២៥ សំណង់ ស្ថាបត្យកម្មសំខាន់ៗស្ទើរតែទាំងអស់នៃប្រាសាទ ចាប់ពីគោបុរៈទី១ ដល់គោបុរៈទី៥ រួមទាំងស្ថានហាលតភ្ជាប់ ទាំងអស់ និងជណ្តើរបុរាណខាងជើងបានទទួលរងផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ ការខូចខាតទាំងនេះគឺបណ្តាលមក ពីការប្លោងគ្រាប់ជុនធ្ងន់ម្តងហើយម្តងទៀត និងការទម្លាក់គ្រាប់បែកពីលើអាកាសចេញពីយន្តហោះគ្មានមនុស្សបើក និងយន្តហោះចម្បាំង ដែលបានបាញ់សំដៅផ្ទាល់មកលើតំបន់បេតិកភណ្ឌពិភពលោកប្រាសាទព្រះវិហារ។

ជាមួយគ្នានេះ សកម្មភាពអភិរក្ស ជួសជុលប្រចាំថ្ងៃត្រូវបានរាំងស្ទះ រីឯហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធប្រើឱ្យការងារ អភិរក្ស ជួសជុលក្រោមគម្រោងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ក៏ត្រូវទទួលរងការខូចខាតទាំងស្រុង ដូចជា៖

- គម្រោងអភិរក្ស និងជួសជុលជណ្តើរបុរាណខាងជើង (កិច្ចសហប្រតិបត្តិការកម្ពុជា-សហរដ្ឋអាមេរិក)៖ ទាំងផ្នែកដើមរបស់ជណ្តើរដែលកាលពីមុនស្ថិតក្នុងស្ថានភាពល្អ និងផ្នែកទាំងឡាយដែលបានជួសជុលរួច រយៈពេលជិត១០ឆ្នាំមកនេះ បានទទួលរងការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ហើយអគារនិងសម្ភារអភិរក្សនិងជួសជុល ត្រូវទទួលរងការខូចខាតទាំងស្រុង។
- គម្រោងអភិរក្ស និងជួសជុលគោបុរៈទី៥ (កិច្ចសហប្រតិបត្តិការកម្ពុជា-ឥណ្ឌា)៖ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគោបុរៈទី៥ ទទួលរងការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ អគារអភិរក្ស និងសម្ភារសម្រាប់ការជួសជុលប្រាសាទត្រូវបានបំផ្លាញទាំងស្រុង។
- សំណង់ស្ថាបត្យកម្មគោបុរៈទី១ ទី២ និងទី៣ (កិច្ចសហប្រតិបត្តិការកម្ពុជា-ចិន) ៖ ការខូចខាតទីតាំងនេះ

មានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ និងផ្នែកជាច្រើនបានខូចខាតទម្រង់ដើមទាំងស្រុង ទាមទារឱ្យមានការសិក្សាលម្អិត លើការខូចខាតថ្មីៗ លក្ខណៈបច្ចេកទេស និងរៀបចំផែនការជួសជុលឡើងវិញ ដោយលទ្ធផលសិក្សា កន្លងមកមិនអាចយកមកប្រើប្រាស់បានទេ ដោយសារការខូចខាតថ្មីៗ។

ជារួម ការវាយប្រហារទាំងពីរលើករបស់យោធាថៃមកលើប្រាសាទព្រះវិហារ បានធ្វើឱ្យសំណង់ស្ថាបត្យកម្ម ដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពទម្រង់ដើម ព្រមទាំងផ្នែកទាំងឡាយនៃប្រាសាទ និងរចនាសម្ព័ន្ធដែលបានជួសជុលឡើងវិញ សិលាចារឹក អគារអភិរក្ស និងបរិក្ខារបច្ចេកទេសនានាត្រូវបានបំផ្លាញ ឬខូចខាតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដែលបានរារាំងយ៉ាងខ្លាំង ដល់ដំណើរការខិតខំប្រឹងប្រែងអភិរក្សរបស់ស្ថាប័នជាតិ និងដៃគូអន្តរជាតិ។

តាមរយៈសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាននេះ ក្រសួងវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ សូមចេញផ្សាយជាផ្លូវការនូវរបាយការណ៍ វាយតម្លៃការខូចខាត រួមទាំងឯកសារវីដេអូពាក់ព័ន្ធនឹងព្រឹត្តិការណ៍ទាំងពីរលើកនេះ ចងក្រងដោយអាជ្ញាធរជាតិ ព្រះវិហារ ព្រមទាំងរបាយការណ៍សង្ខេបស្តីពីការបោសសម្អាត និងការពិនិត្យអាវុធយុទ្ធភណ្ឌមិនទាន់ផ្ទុះ ចងក្រង ដោយមជ្ឈមណ្ឌលសកម្មភាពកម្ពុជា។

ក្រសួងវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ បានបញ្ជូនរបាយការណ៍វាយតម្លៃនេះជូនដល់អង្គការយូណេស្កូ គណៈកម្មា ធិការបេតិកភណ្ឌពិភពលោក រដ្ឋសមាជិក ICC-Preah Vihear និងសហគមន៍អន្តរជាតិ ដើម្បីជ្រាបជាព័ត៌មាន។ ក្រសួងវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈក៏សូមអំពាវនាវដល់អង្គការ និងសហគមន៍អន្តរជាតិផ្តល់ការគាំទ្រដល់វិធានការបន្ទាន់ នានា សំដៅការពារប្រាសាទពីការវាយប្រហារបន្ថែម គាំទ្រដល់ការអភិរក្សបន្ទាន់ដើម្បីទប់ស្កាត់ការខូចខាតបន្តទៀត និងជួសជុលស្ថាប្រាសាទឡើងវិញ។

ជាមួយគ្នានេះ ក្រសួងវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ បន្តអំពាវនាវឱ្យមានការគោរពដល់ច្បាប់អន្តរជាតិ រួមទាំង អនុសញ្ញាទីក្រុងឡាអេឆ្នាំ១៩៥៤ ស្តីពីការការពារសម្បត្តិវប្បធម៌ក្នុងពេលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធ និងពិធីសារទីពីរ ឆ្នាំ១៩៩៩ ព្រមទាំងច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ដែលសុទ្ធតែជាច្បាប់អន្តរជាតិដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងសម្រាប់ ចងក្រាបរដ្ឋភាគីទាំងអស់ឱ្យគោរព និងការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ដែលមានតម្លៃលេចធ្លោជាសកល។

ក្រសួងវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ បាននឹងកំពុងបន្តស្រាវជ្រាវ ចងក្រងឯកសារលម្អិតស្តីពីការខូចខាត ព្រមទាំង ធ្វើទំនាក់ទំនងជាប់មិនដាច់ជាមួយស្ថាប័នជំនាញជាតិ-អន្តរជាតិ ដោយរួមទាំងទៅលើទិដ្ឋភាពបច្ចេកទេស ការទូត និងផ្លូវច្បាប់ សម្រាប់ភាពយុត្តិធម៌ ការការពារ និងការស្តារឡើងវិញនូវប្រាសាទព្រះវិហារជាទិសក្តារៈរបស់កម្ពុជា។

សេចក្តីដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូមសាធារណជនជាតិ-អន្តរជាតិ មេត្តាជ្រាបជាព័ត៌មាន។ *Lu*

ថ្ងៃចន្ទ ៩ រោច ខែបុស្ស ឆ្នាំម្សាញ់ សប្តស័ក ព.ស.២៥៦៩
ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១២ ខែមករា ឆ្នាំ២០២៦

**Press Release
on
the State of Damage to the Sacred Site of the Temple of Preah Vihear**

The Ministry of Culture and Fine Arts wishes to inform the national and international public of the damage sustained by the Sacred Site of the Temple of Preah Vihear and its surrounding areas as a result of artillery attacks carried out by the Thai military during the periods of 24–28 July 2025 and 7–27 December 2025, as detailed below.

The damage recorded from 24 to 28 July 2025 consist of 142 locations within the Preah Vihear Temple complex and 42 locations in the surrounding areas, including Keo Sikha Kiri Svava Pagoda, public infrastructure, and the conservation office buildings of the National Authority for Preah Vihear. Surrounding communities also suffered damage at 60 locations, including residential houses, schools, pagodas, and other public infrastructure, resulting in the forced displacement of 14,832 residents from their homes. These damages were officially documented by the National Authority for Preah Vihear in October 2025.

The damage recorded from 7 to 27 December 2025 consist of a magnitude exceeding that recorded in July 2025. According to photographic and video evidence collected by the National Authority for Preah Vihear during a documentation mission conducted on 28 December 2025, almost all major architectural structures of the temple, from Gopura I to Gopura V, including all connecting causeways and the ancient northern staircase, suffered severe damage. This damage resulted from repeated heavy artillery shelling and aerial bombardment carried out by unmanned aerial vehicles and fighter aircraft, directly targeting the Preah Vihear World Heritage site.

At the same time, routine conservation and restoration activities were disrupted, and infrastructure supporting conservation and restoration work under international cooperation projects was also completely damaged, including:

- Northern Ancient Staircase Conservation and Restoration Project (Cambodia–United States Cooperation): Both the original sections of the staircase, which had previously been in good condition, and the sections restored over nearly the past ten years suffered severe damage. Conservation facilities and restoration equipment were completely destroyed.
- Gopura V Conservation and Restoration Project (Cambodia–India Cooperation): The structure of Gopura V sustained extensive damage, the conservation facilities and restoration equipment were completely destroyed.
- Architectural Structures of Gopura I, II, and III (Cambodia–China Cooperation): The damage to these structures is extremely severe, with many parts having entirely lost their original form. This necessitates a comprehensive new study of the recent damage, its technical characteristics, and the preparation of revised restoration plans, as previous studies are no longer applicable due to the new damage.

Overall, the two attacks committed by the Thai military against the Sacred Temple of Preah Vihear caused extensive destruction and severe damage to original architectural structures, restored components, inscriptions, conservation buildings, and technical equipment. These attacks have significantly hindered the conservation efforts of national institutions and international partners.

Through this press release, the Ministry of Culture and Fine Arts officially releases the Damage Assessment Reports, including video documentation related to both incidents, prepared by the National Authority for Preah Vihear, as well as the Summary Report on Unexploded Ordnance Clearance and Verification prepared by the Cambodian Mine Action Center.

The Ministry of Culture and Fine Arts has submitted these assessment reports to UNESCO, the World Heritage Committee, the ICC–Preah Vihear Member States, and the international community for their information. The Ministry calls upon international organizations and the international community to support urgent measures to protect the temple from further attacks, to support emergency conservation to prevent additional damage and restoration works for the temple.

At the same time, the Ministry of Culture and Fine Arts reiterates its call for respect for international law, including the 1954 Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict and its Second Protocol of 1999, as well as international humanitarian law, all of which obligate States Parties to respect and protect cultural heritage of outstanding universal value.

The Ministry of Culture and Fine Arts will continue to conduct research, compile detailed documentation on the damage, and maintain close coordination with national and international institutions, including in the technical, diplomatic, and legal domains, to ensure justice, protection, and restoration of Cambodia’s Sacred Temple of Preah Vihear.

This information is provided for the awareness of the national and international public.

Phnom Penh, 12 January 2026

Communiqué de presse sur l'état des dommages du site sacré du Temple de Preah Vihear

Le Ministère de la Culture et des Beaux-Arts souhaite informer le public national et international des dommages subis par le site sacré du Temple de Preah Vihear et ses environs à la suite des attaques d'artillerie menées par l'armée thaïlandaise pendant les périodes du 24 au 28 juillet 2025 et du 7 au 27 décembre 2025, comme détaillé ci-dessous.

Les dommages constatés entre le 24 et le 28 juillet 2025 concernent 142 endroits à l'intérieur du complexe du Temple de Preah Vihear et à 42 endroits dans les environs, y compris la pagode Keo Sikha Kiri Svava, les infrastructures publiques et les bâtiments de conservation de l'Autorité nationale pour Preah Vihear. Les communautés environnantes ont également subi des dommages à 60 endroits, y compris des maisons résidentielles, des écoles, des pagodes et d'autres infrastructures publiques, entraînant le déplacement forcé de 14 832 résidents de leurs foyers. Ces dommages ont été officiellement documentés par l'Autorité nationale pour Preah Vihear en octobre 2025.

Les dommages constatés entre le 7 et le 27 décembre 2025 sont d'une ampleur supérieure à ceux enregistrés en juillet 2025. Selon les preuves photographiques et vidéo collectées par l'Autorité nationale pour Preah Vihear lors d'une mission de documentation conduite le 28 décembre 2025, presque toutes les structures architecturales majeures du temple, de Gopura I à Gopura V, y compris toutes les passerelles de connexion et l'ancien escalier du nord, ont subi des dommages sévères. Ces dommages résultent de tirs répétés d'artillerie lourde et de bombardements aériens effectués par des véhicules aériens sans pilote et des avions de chasse, ciblant directement le site du patrimoine mondial de Preah Vihear.

Parallèlement, les activités courantes de conservation et de restauration ont été perturbées, et les infrastructures soutenant les travaux de conservation et de restauration dans le cadre de projets de coopération internationale ont également été complètement détruites, notamment :

- **Projet de restauration de l'escalier ancien du nord (Coopération Cambodge–États-Unis) :** Les sections originales de l'escalier, qui étaient auparavant en bon état, ainsi que les sections restaurées au cours des dix dernières années, ont subi des dommages sévères. Les bâtiments de conservation et les équipements de restauration ont été complètement détruits.
- **Projet de conservation et de restauration de Gopura V (Coopération Cambodge–Inde) :** La structure de Gopura V a subi des dommages considérables, les installations de conservation ainsi que les équipements de restauration ont été entièrement détruits.
- **Structures architecturales de Gopura I, II et III (Coopération Cambodge–Chine) :** Les dommages à ces structures sont extrêmement graves, de nombreuses parties ayant entièrement perdu leur forme originale. Cela nécessite une étude complète des dommages

récents, de leurs caractéristiques techniques, et la préparation de plans de restauration révisés, les études précédentes n'étant plus applicables en raison des nouveaux dommages.

Dans l'ensemble, les deux attaques par l'armée thaïlandaise contre le Temple sacré de Preah Vihear ont causé une destruction étendue et des dommages graves aux structures architecturales originales, aux composants restaurés, aux inscriptions, aux bâtiments de conservation et aux équipements techniques. Ces attaques ont considérablement entravé les efforts de conservation des institutions nationales et des partenaires internationaux.

Par le présent communiqué, le Ministère de la Culture et des Beaux-Arts publie officiellement les Rapports d'évaluation des dommages, y compris la documentation vidéo relative aux deux incidents, préparés par l'Autorité nationale pour Preah Vihear, ainsi que le Rapport récapitulatif sur le déminage et la vérification des engins non explosés, préparé par le Centre d'action contre les mines du Cambodge.

Le Ministère de la Culture et des Beaux-Arts a soumis ces rapports d'évaluation à l'UNESCO, au Comité du patrimoine mondial, aux États membres de la CCI-Preah Vihear et à la communauté internationale pour information. Le Ministère appelle les organisations internationales et la communauté internationale à soutenir des mesures urgentes pour protéger le temple contre de nouvelles attaques, mettre en œuvre une conservation d'urgence pour éviter des dommages supplémentaires et restaurer le temple.

Parallèlement, le Ministère de la Culture et des Beaux-Arts réitère son appel au respect du droit international, y compris la Convention de La Haye de 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé et son Deuxième Protocole de 1999, ainsi que le droit international humanitaire, qui obligent tous les États parties à respecter et protéger le patrimoine culturel d'une valeur universelle exceptionnelle.

Le Ministère de la Culture et des Beaux-Arts continuera à mener des recherches, compiler une documentation détaillée sur les dommages et maintenir une coordination étroite avec les institutions nationales et internationales, y compris dans les domaines technique, diplomatique et juridique, afin d'assurer la justice, la protection et la restauration du Temple sacré de Preah Vihear au Cambodge.

Ces informations sont communiquées pour la connaissance du public national et international.

Phnom Penh, le 12 janvier 2026

